

Świątynie kościół i kaplice w Grójeckiem

Andrzej Zygmunt Rola-Stężycki

wystawa fotografii
w Gminnym Ośrodku Kultury
w Tarczynie

Tarczyn - luty 2019

Prace nad cyklem fotografii pn. Grójecczana, podjąłem przed laty z zamysłem. Myślę – że po jego zamknięciu – stanowić on będzie interesujące w treści i formie dość szerokie i obrazowe kompendium wiedzy. Wystawa ta znacznie wzbogacając wiedzę o regionie, jest przykładem przyzwoitej – jak sądzę – łatwo przyswajalnej i estetycznej formy dokumentalistyki.

Aby zrozumieć treść wystawy i moje przesłanie, muszę ją uzupełnić o w miarę obszerne wprowadzenie, bez którego to oglądane fotografie, byłyby jedynie mozaiką budowli, stylów i barw, bez ich historycznej motywacji i lokalizacji w terenie.

Kościół – poza określeniem zbiorowości wiernych – to także nazwa określająca budowlę, wzniesioną w celu wypełniania obrzędów kultowych: sprawowania nabożeństw, udzielania sakramentów i uczestnictwa we wspólnej modlitwie.

Architektura – w tym sakralna – towarzyszy człowiekowi od zarania dziejów. Zajmuje więc w naszej świadomości wyjątkowe miejsce. I nie dlatego, że z upływem lat jej obiekty stały się jednymi z najstarszych i najszacowniejszych zabytków. Dlatego też – między innymi – że to w nich właśnie ujawniły się różnorodne rozwiązania – także techniczne – w szczególnie trudnych konstrukcjach, które nie są potrzebne w trakcie realizacji budownictwa mieszkalnego czy gospodarczego. Niebagatelną rolę pełniły – i pełnią – walory artystyczne. Kościoły więc – stanowiące główny temat wystawy – są świadectwem kultury technicznej i prezydentami konkretnych rozwiązań przestrzenno – artystycznych. I to z reguły takich, w których dominującymi cechami jest prostota i funkcjonalność.

Rodzime budownictwo sakralne w Grójeckiem, nie jest jednolite, aczkolwiek posiada wiele cech właściwych tylko dla tego regionu. Poza tym prezentuje ono szerokie spektrum stylów i możliwości. Pamiętać przy tym należy, że obiekty tego budownictwa tworzone w większości przypadków przed wiekami, a stosowane wówczas rozwiązania techniczne, do dziś wzbudzają podziw.

Architektura sakralna w regionie, to w większości przypadków budownictwo ceglane, wypierające z czasem mniej trwale obiekty drewniane. Mimo to – i na szczęście – zachowało się w regionie kilka interesujących kościołów, stanowiących dziś przepiękne relikty drewnianego budownictwa sakralnego. Cegła natomiast – jako trwała i łatwo dostępny materiał – zdominowała oblicze architektury sakralnej, ciesząc się już od okresu gotyku wielkim uznaniem.

Najstarsze kościoły – Grójec i Tarczyn – zachowane w regionie do czasów współczesnych, pochodzą z wieku XV, choć na starszych budowane są zrębach. Młodsze od nich drewniane – Chynów, Lewiczyn, Lutkówka, Mogielnica i Rembertów – pochodzą z wieku XVII i XVIII, z zachowaniem w większości z nich fragmentów budulca z kościołów poprzednich. Pozostałe świątynie prezentują style: renesansowy, barokowy i klasycystyczny. Nowsze – budowane na przełomie XIX i XX wieku – odniosły się do cech stylów: romańskiego (Goszczyn, Konary), gotyckiego (Boglewice, Mogielnica, Pieczyska, Promna, Przybyszew, Worów, Wrociszew i Nowe Miasto), renesansu (Lipie) i baroku (Jeziórka).

Liczne już dość wcześnie – bo w wieku XIII – budownictwo sakralne dystansowało się znacznie od skromnego wówczas budownictwa świeckiego. Zwłaszcza w zakresie wizerunku artystycznego. W tym właśnie okresie rozwijała się forma detalu i różnorodna stawała się plastyka architektoniczna, kamień zaś zaczynała wypierać cegła, która dominuje już do czasów współczesnych.

Budowle sakralne są zwierciadłem regionu. Owym konfesjonalem ludzkich spraw, trosk dnia codziennego. Tym, co łączy owego fundatora i tego, który z podziwem patrzył na to arcydzieło kunsztu i wyobraźni. Stanowią one nie tylko obiekt kultu, ale są również dowodem aktywności mieszkańców i niezaprzeczną pamiątką czasów minionych.

Grójeckie i obszar bezpośrednio przyległy, skutkujący wzajemnym przenikaniem relacji religijno – kulturowych - jest regionem zasobnym w obiekty architektury sakralnej. Poza wieloma (41) kościołami parafialnymi, istnieje tu kilka (8) kościołów filialnych i (19) kaplic. Położone w granicach obecnego powiatu grójeckiego i jego obrzeży w ramach dawnych podziałów administracyjnych – zarządzane są przez Diecezję Warszawską i Diecezję Łowicką.

*Grójec - kościół
p.w. Św. Mikołaja*

← *Belsk Duży*

Belsk Duży
Kolombarium

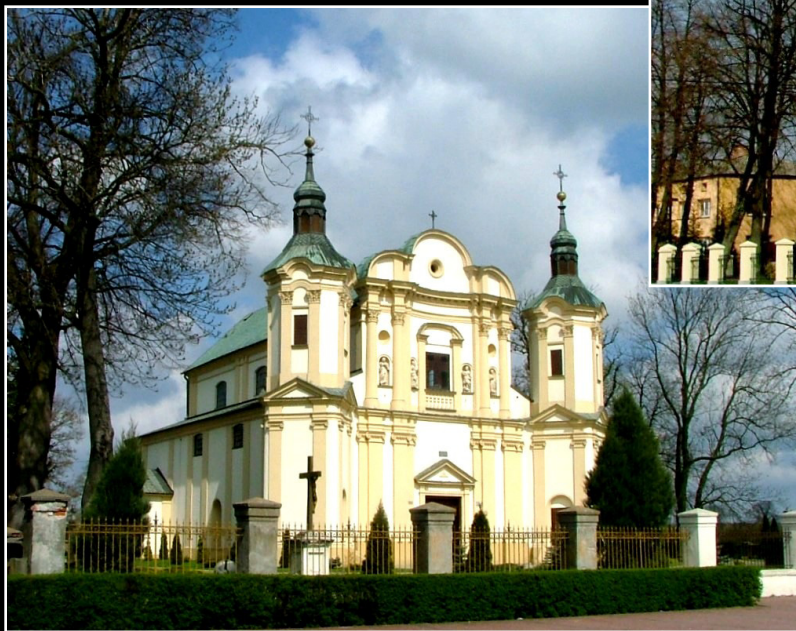

← Błędów ↑

Drwalew

Goszczyn →

← *Jasieniec*

← *Jeziorka*

↑
Konary

← *Lewiczyn*

← *Lipie*

Lutkówka →

← *Łęgonice Małe*

Łęczeszyce

Łęgonice

← *Michałowice*

Michałowice
Kaplica grobowa

Nowe Łęgownice →

← *Nowe Miasto*

← *Mogielnica*

Prażmów →

Michalczew

← *Tarczyn*

Warka →

Waliska

ANDRZEJ ZYGMUNT ROLA-STĘŻYCKI (ur. 1945) - wywodzący się z Grójca publicysta, dziennikarz, historyk i genealog o ugruntowanym dorobku. Członek Związku Literatów na Mazowszu, Polskiego Towarzystwa Heraldycznego i Rosyjskiego Towarzystwa Genealogicznego. Współpracownik wielu instytucji naukowych. Regionalista specjalizujący się w głównie w dziejach Mazowsza Południowego.

Z dziennikarstwem związany od 1974 roku. Publikował w prasie warszawskiej oraz regionalnej, w takich periodykach, jak: „Radomir” – informator turystyczno-krajoznawczy Z.W. PTTK w Radomiu, „Tygodniki Radomski”, „Gazeta Grójecka”, „Kurier Grójecki”, „Gazeta Ludowa” (organ PSL), „Odzienie”, „Między nami” w Rykach, „Miesięczniki Rycki”, „Życie Żyrardowa”, „Verbum Nobile” – organ Związku Szlachty Polskiej, „Kolekcjoner Włocławski”, „Pro Memoria” – kwartalnik historyczny, w którym pełnił funkcję zastępcy redaktora naczelnego, „Pomost” – Miesięcznik Polonii Amerykańskiej i „Dziennik Związkowy” w Chicago (USA), „PRO FIDE REGE et LEGE”, „Gazeta Powiatowa” – w Legionowie, „Narrator” w Chełmnie, „Wieści Węgrowskie”, „Gazeta Łochowska”, „Tekka Extra” w Czeladzi, „Nasza Ziemia Odrzywolska”, „Głos Weterana i Rezerwisty”, „Echo Przysuskie”, „Ziemia Przysuska” i „Głos Przysuski”. Od 2000 roku stale współpracuje z „Okolicą. Gazetą Południowego Mazowsza”.

Autor 25 książek i 380 obszernych artykułów z zakresu historii Polski, regionu, genealogii i krajoznawstwa. Także wielu referatów naukowych z dziejów ziemiaństwa mazowieckiego, publikowanych w „Zeszytach Zambrowskich”, „Ciechanowskich Zeszytach Literackich” i wydawnictwach naukowych Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie.

Związany działalnością społeczną i publicystyczną z Grójcem, Ciechanowem, oraz miastem Łochów w powiecie węgrowskim i gminą Odrzywół w powiecie przysuskim.

Fotograf – autor wielu wystaw fotograficznych odnoszących się do Grójeckiego, prezentowanych w różnych regionach Polski.

Dyrektor Instytutu Genealogii. Odznaczony m.in. tytułami „Zasłużony dla gminy Odrzywół” i „Zasłużony dla powiatu grójeckiego”, oraz medalem „Pro Masovia” – za wybitne zasługi i całokształt działalności na rzecz województwa mazowieckiego.

Gminny Ośrodek Kultury w Tarczynie
ul. J. Stępkowskiego 17
tel. 22 715 79 62, www.gok-tarczyn.pl
e-mail: gok@tarczyn.pl

**Gminny Ośrodek Kultury
w Tarczynie**